

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:
Templom-utca 14. szám. földszint, jobbra.
Dímentelen leveleket csak ismert kézről fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Templom-utca 14. szám. földszint, jobbra.

Hirdetések díjazás szerint.
Egy 10 szám 5 kr. únnep- és vasárnapi utáni szám 3 kr.

Megjelen hétfőn és ünnepek után la.

Előfizetési árak:
Helyben hazhoz fordva:
Egész évre 12 ft.
Fél évre 6 t.
Negyed évre 3 ft.
Egy óra 1 ft.

Vidékire postán küldve:
Egész évre 14 ft. — kr.
Fél évre 7 ft. — kr.
Negyed évre 3 ft. 50 kr.
Egy óra 1 ft. 20 kr.

Hirdetéseket helyben felfüggetlően.

A távozni készülő Szapary.

Budapest, február 10.
Szapary tehát menni fog. Eddig legalább így van az megírva a sors könyvében. Megunta az alchémiát, s azon törni a fejét, hogy lehessen szöszből aranyat főzni, Apponyíknak miniszteri széket, Helliéknak független Magyarországot adni, Irányi számára pedig visszavinni a történelmet ezernyelvezésvényenyolcra? Megunta hallgatni Horánszyt s az ő egetverő pénzügyi bölcselkedéseit a kör négyzesegetéről, az általa feltalált örök mozdonyunk számokkal való fűtéséről, a fogfájás elleni csálhatatlan szerek alkalmazásáról, meg sok mindenféléről. Szóval: beleunt a milliókkal való dobálózás dicsőségébe, s kecsesgörbűnek tartja a tavaszt ábrányi rózsák kertjében, a hol az ellenzéki ezermesterek hazamentő szónoklatai helyett a fülemilékek csattogását hallgathatja, vagy a taskonyi birtokának chanaánjában, a hol két méter magasságú repceerdőkben méhek zümmögnek, s édességet gyűjtenek neki keserűség helyett.

Bizony elkallódik az idő! Emlékszünk rá, mikor Szapary Gyula még igen szép és igen fiatal ember volt. Arványhajas kalapban s prűszköző ményen lovagoltatott át Bánhalmáról Fegyverekre egy kis józú magyar társasággal, politikázásért, s beszélgetésért a haza sorsa felől. A Bach-korszak világát élte akkor. A fiatal gróf tele volt hazaszeretettel és lelkesedéssel, s úgy nézett reá Heves- és Külső-Szolnok megye, mint a kiből nagy magyar és nagy ember lesz még valaha: de azt, hogy a magyar felelős kormányban ő legyen a felelős pénzügyminisztere. . . Ki mert volna akkor ilyen álmokról fantáziálni! Ha mai napság azt mondja valaki: »Nyerjem csak meg a nagy lútrit, majd így, meg úgy fogok cselekedni, — azt mondjuk rá: »Hát a bizony meglehet!«; de ha akkor azt mondta volna valaki a nyílt tekintetű, finom arcú, megnyerő modorú fiatal grófra: »1880-ban ez lesz a mi felelős pénzügyminiszterünk«, — legfeljebb is azt gondoltuk

volna a jövőmondóról, hogy félrebeszél. De határtalan lett volna örömmünk, ha azt a jövőmondást el tudtuk volna hinni!

És megtörtént! El is múlt! Requiescat in pace! A történelem lesz nem sokára. S vajjon mit fog írni róla a történelem? Azt, hogy ernyedetlen szorgalmu, lelkiismeretes, buzgó hivatalnok volt hazájának, és éppen annyit ért vele, mint amennyit ért Bach és Schmerling, meg Forgách, meg Pálffy meg a többi. Eppen úgy szidták, csufolták, rágalmazták őt is, mint amazokat amíg kormányon voltak. Sőt hogy a magyar ellenzék az ellen a magyar felelős kormány ellen, melyért, amíg meg nem volt, majd lehunta a magyarok Istenét az égből, Smerlinggel igyekezett szövetséget kötni, sőt lehitte ellene szavazni Metternicht, Windschgrätzet, Schwartzzenberget, s mikor Tisza Kálmán »abzúgot« kiáltott, ezeket megjelenezte, s fáklázzal akarta megtisztelni. És maga K o s s u t h Lajos is elmondhatná az ő ma pedig visszatérnek, megérném az időt, hogy mire a kakas harmadszor megszólal, megtagadnók engemet! Sőt ha 1849-ben a válás be nem áll, 1850-ben már meg lett volna tagadva.

Ilyen ez a mi lelkes, hazászerető, becsületes magyar népünk, amelyet a világ minden nemzete tisztel és szeret, csak ő nem tiszteli, csak ő nem szereti magát. Szent-Istvántól kezdve a mai napig mindig az volt a szerencsétlenség, hogy nem volt megelégedve egy királyával sem, egy kormányával sem. István alatt Kupa kellett neki, László alatt Salamon, Kálmán alatt Álmos, Mátys alatt Ujlaky: szóval mindig volt egy töredék, amely lázongott, elégedetlenkedett, s a valódi béke, áldásos pihenést nem engedte meg nemzetének.

Hát nyugodjék meg Szapary Gyula is, nemzetének ezen sajátosság jellemvonásában, amely nemzet mindig azt szereti, akije nincs, és mindig azt gyűlöli, akije van.
Azaz hogy pardon! Nem a nemzet, hanem a nemzetnek egy töredéke. A tradíciók elégedetlen örököszei,

kik maguk sem tudják, hogy miért, de nekik úgy kell tánczolni, amint a Vatta, Borics és Salamon szellemei fűtyülnek.

A nemzet maga igen is, a nemzeti többség, sajnálkozással fog tekinteni a távozó után, s hálás elismeréssel fogja kisérni emlékét.
G. B.

Tisza Kálmán miniszterelnök szombaton este egy napra Bécsbe utazik. hogy ott részt vegyen azon közös minisztertervezeteken, a melyekben a delegatio rendkívüli ülészakának egybehívásának időpontja, valamint a delegatiónak bemutatandó előterjesztések iránt fog határozni. A miniszterelnök Bécsben a király Ő Felségének a pénzügyminiszteriumban fenforgó válságra nézve is előterjesztést fog tenni. Szapary Gyula gróf pénzügyminiszter december havában benyújtotta lemondását és azóta nem volt rábírható, hogy azt visszavonja. A pénzügyminiszter lemondási kérvényére, valamint a miniszter, esetleg csak ideiglenes, hivatalbeli utódjára vonatkozó legfelsőbb elhatározások semmi esetre sem fognak a jövő kezd előtt a hivatalos lapban közzétettni.
Fejérváry báró honvédelmi miniszter Bécsbe utazott.

Megczáfolt mozgósítási hír. Bécsből jelentik nekünk, hogy egyik budapesti hírlap által terjesztett azon hír, mintha a temesvári 7. hadtestet legközelebbről mozgósítanák, puszta kóhalmány.

Országgyűlés. A képviselőház csütörtökön letárgyalta a közlekedési és megkezdte a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium költségvetésének tárgyalását. Az előbbinél Baross miniszter, Enyedi felszólalására és válaszul a Török beszédére el, programmszerű nyilatkozatot tett a közlekedési politika tekintetében, melyet hazafiasnak és nemzetinek jelzett. Azt is mondá a ház helyeslése között, hogy az államvasutak akár részbeni elidegenítése- vagy bérbeadásáról szó sem lehet.
A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi költségvetés első tételénél hosszú discussió indult meg, melyben gróf Károlyi Sándor, Enyedi Lukács, Ugron Akos és György Endre, főleg a romániai szerződésről, Szalay Imre, Vadnapi Károly és Nendvich Károly különösen a boryártásról szóltak. Vad-

nay arra kérte a miniszter, hogy ne kormányzati uton, hanem törvény által intézkedjék a boryártás ellen — Széchenyi miniszter többször emelt szót, a hozzá intézendő kérdésekre megfelelő választ adván. Az első tételhez még öt képviselő van szólásra felirva, s így a ház folytatja holnap a földmivelésügyi költségvetés tárgyalását.

A vasárnapi munkaszünet. A kereskedelmi, ipar- és földmivelésügyi miniszteriumban már régebb idő óta tanulmányok folytatottak a vasárnapi munkaszünet rendezése körül kölföldön tört intézkedések és ezeknek hazánkban való alkalmazhatóságáért. E tanulmányok eredménye már közelebbi terjedelmű jelentésben fog a nagy közönség elé hozatni.

VÁROSI KÖZÜGYEK

A közigazgatási bizottság ülése.

Arad, február 11.
Arad szab. kir. város közigazgatási bizottsága ma délután 3 órakor tartotta meg rendes havi ülést a városháza tanácstermében.
F á b i á n László főispán elnökele alatt jelen voltak Salacz Gyula kir. tan. polgármester, Institoris Kálmán főjegyző, Urbányi Béla árvászeki ölnök, Darányi János dr. főorvos, Perger János főjegyző, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Párcz György kir. ügyész, Pálffy József állammérnök, Embey Iván h. adófelügyelő, Marschall Lajos dr. közigazgatási előadó, továbbá Bonts Döme, Varjassy József, Grünwald Ferenc, Rozsnyai Mátys, Schöpkesz Ede dr., Szalay Antal, Schusztner Illés dr., Műlek Lajos dr. és Hász Sándor bizottsági tagok.
F á b i á n főispán megnyitván az ülést, Salacz polgármester előterjeszti havi jelentését, mely annak idején lapunkban közzölte volt.
A bizottság a jelentést tudomásul vette. Varjassy Árpád tanfelügyelő jelenté, miszerint a határozat kiváncsi kérdésekre vonatkozólag külön határozati javaslatokat terjesztett a bizottság elé.
Párcz György kir. ügyész jelentése kiemeli, miszerint az elmúlt évben összesen 108 egyen — 98 férfi és 10 nő — volt tartoztatva. Ezek közül jogérvényesen elítélte 74, felebezés alatt állott 19 és vizsgálati fogságban volt 15. Dolgozott közülük 22 és pedig iparszerűen 7, házilag foglalkoztatva 15. A munkából befolyt 13 ft 60 kr. kiadás volt 10 ft 5 kr. A rablétszámában 6 beteg- és 2 halálozás fordult elő.
A jelentés tudomásul vétele után Pálffy József államépítészeti mérnök terjeszti elő,

hogy a törvényhatósági utak mind rendben vannak.

Embey Iván h. adófelügyelő jelenté, miszerint az elmúlt évben 27,000 ft állami adó és 464 ft hadmenesség díj folyt be, mely eredmény az elmúlt hónapra szemben az államadóra nézve 5600 ft-ral, a hadmenességi díjra nézve pedig 9 fttal kedvezőbb.

Darányi János dr. a város egészségügyi állapotát ismertette jelentésében, mely szempontban szintén közzölte volt.

Urbányi Béla árvászeki ölnök jelentéséből kiemeli a következőket: Az árvászek kezelése alatt december hó hóli maradt 32 ügydarab, mihez januárban 260 új ügydarab járult. Volt tehát összesen 292 ügydarab. Ebből elintéztetett 251, feldolgozás alatt áll 41 darab. Hagyatéki ügy volt 31, elintéztetett 12, tárgyalás alatt áll 19. Gyámság és gondnokság alatt állott az elmúlt évben 33 egyén, vagyontalan árva volt 1456. A pénztár összes bevétele 17,471 ft 77 krajczár volt, miből maradt 11,630 forint 65 kr.

Varjassy Árpád tanfelügyelő jelenté, miszerint az iskolázék ártir Petrovics Arzen szerb egyházközségi ölnökhöz, hogy a Popovits István tanító vezetése alatt álló iskolában tapasztalt rendtelenségek megszüntetésével járjon közben. Miatán azonban Petrovics a helyzetet egyszerű figyelmeztetések után nem vél segítheti, mert az illető tanítóban a jóakarati hiányzik, az iskolázék ártirát intéz a temesvári püspökséghez, hogy az illető tanító ellen a fegyelmi vizsgálat megkezdését rendelje el.

Helyesítő tudomásul vétetett.
Ugyancsak a tanfelügyelő jelenté, hogy az iskolázék Eötvös Daniél dr. gáji orvost páji iskolátogatóvá és gondnokká választotta meg. Miatán azonban ez a határozat a törvényellenkezik, mert iskolátogató csak rendes iskolázéki tag lehet, — Eötvös pedig nem az — kéri az iskolázékot utasítani, miszerint a törvénynek megfelelőleg válasszon iskolátogatót, mig gondnoki tisztében Eötvös eskettesse meg.

Salacz Gyula polgármester elismeri, hogy a tanfelügyelőnek a törvény értelmében igaza van. De az iskolázék e ténnyét a tanügy érdeke kívánta. Gáji oly messze van, hogy a rendes iskolátogatói tisztet egy a belvárosban lakó iskolázéki tag megfélemlen nem töltené, de nem is tölthetné be. Ha pedig az iskola nem lesz látogatta, vagy sokkal nagyobb bántra származik a tanügyre nézve, mint ha egy nem rendes iskolázéki tag válasszatik meg iskolátogatóvá. Eötvös folyton megfordul a körségben, azonban pedig az iskolázéki üléseken is részt vesz, ha szavazati jog nélkül is. Ajánlja a választás meg erősítését.

Varjassy Árpád ajánl egy kiegészítő expedienst, mely megfelel a törvény rendelkezéseinek.

Ídeje, hogy véget vessék a dolgoknak. Egy negyed óra előtt valamelyik gózhajó társulat bályegével ellátott jegyet ejtett a földre. Ez azt jelenti, hogy ön az országot el akarja hagyni. Hogyan egyeztetni ön össze a szokásra való eljárását azzal, hogy mostanában nősült és üzletet ujonnan rendezte be? —

Ismét csillózik. Itt van a gózhajó egy. Egy Lyonban lakó barátomnak akartam elküldeni. — De ettől eltekintve, egy tervezett ut nem bilyegezhet gonosztevőnek.
„Leroy ur. bocssása le a függönyököt és Ringuet vetköztesse le ez embert és a legponstosabban kutassa át holmiját.“

Voirbo szó nélkül levette ruháit és Ringuének nyujtotta.

Zsebeiben egy pénztárcát husz frankkal tollkést, dohánytárcát, szivarkapapirt és gyufát találtunk. A gyufák ugyanazon minőségűek voltak, mint a minők Bodasse szobájának padlóján szétszórvva heverték.
Vairbo testén sem sebforradás, sem vér- aláfutás nem volt látható.

Az eszköztől kutatás után ismét nyugodtan felülözött.
Ezalatt gondosabban megvizsgáltam kalapját. Egy magas tetejű kalap, minőt rendszeren hordott. A gyáros neve nem volt benne látható. Valami módon el lett törölve. Egy gonosztevőnek a kalapja minden ruhadarab közt a legfigyelemre méltóbb. A legtöbb meg- lepetést nyujta. A mint kezemmel a bélest talogattam, kidudorodást vettem észre. Kivátem a bélest és egy nyelmeűli borotvára akadtam, melynek hátlapjára thursday (csütörtök) angol szó volt véve.

„Miert hord ön kalapja belésében borotva- pengét? —

„A keseshez akartam vinni, hogy nyelet csináltassak hozzá és ne hogy megvágjam vele magamat, kalapomba tettem.“
Átkutattam tárcáját. Jelentétkelen papirközt egy Saba névre szóló nyugtát találtam, melylyel a Havrától New-Yorkig kifizetett viteldij árvétele elismertetik.
„Lyoni barátját Sabának hívják? — —
Mi a lakcíme? —
„Megtagadom a választ.“
„Szabad tudni, miért? —
„Mög barátomat is belevonná a vizsgálba és miután már beleolvagolta magát a gondolatba, hogy bennem nagy gonosztevőt lásson, találna módot az ő tönkretételére.“

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárcája.

(Február 12.)

Szinesz-pantheon.

(Aradi szineszek jutalomjéktein.)

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tárcája. —

VIII.

Makó Lajos.

Látom azt a marcirozott egészséges barna arezot, azokkal a kifejező szép kék szemekkel, melyekből annyi derű ömlik szét, amint a szinpadon ma este Makó megjelenik, hogy végre neki szenteljen a köönség egy estét, azután a vég nélkül sok hatásos alakítás után, melyek egytől-egyig a művészet zománczával voltak bevonva s lépten-nyomon az őseredeti humor csillagta körül.

Igazabb művészt rég nem tüntetett ki az aradi intelligens közönség, mint a mind- fél szemben ma este áll. Faradhatlanabb szinesz rég nem taposta az aradi szinpad deszkáit, mint a kiról conventionaliter azt kell irnom, hogy jutalomjékéte van ma. De viszont érdekesebb szineszi egyéniséget is rég látott tagjai közt aradi társulat Makónál, ki a magyar szineszet intelligentia- já t két fejjel magasabba emelték rövid idő alatt.

Nagyon köszönöm neki, hogy pompás alakításával teljesen megkönnyítette helyzetemet abban a tekintetben, hogy őt mint szineszt méltassam. Erre Makónak nincs szüksége az aradi közönség előtt, mely az első estétől mint régi jó ismerőst fogadta kedvezenei közé és ma már úgy van Makó- val, hogy nem is tudja elgondolni azt az eshetőséget, hogy mit is csinálna, ha egy este mást találna az ő szerepkörében? Mint egy jól megfestett kép, melyhe- felesleges már a legkisebb vonás is, olyanok az ő cabinet-alakjai, melyek a jellem-comicus legtokekesebb alkotásai, mid- den izetlenség, vagy felületesség nélkül.

Hús és vér minden alakja a legere- dettebb és a legonállóbb egyéniséssel. Mind- egyik külön alak nemcsak a nevével, vagy a maszklánál fogva, hanem a szerep uf- fel fogása és megjelenítése által. Egy olyan mű- vésznek, mint Makó, ki szerepkörének rend- kívüli nagysága által nap nap mellett annak a kísértésnek van kitéve, hogy egyhangúvá váljék, hatalmasabb próbát lehetetlen kiállani, a végett, hogy ezt megczáfolja, annál, mint hogy minden szerepe feledtetni a másikat eredetiségben és egyetlen vonás sem juttat „sméltést az ember eszébe. Mint egy jó festő vagy író, olyan biztosan tudja színezni a szerep- nek azon részeit, melyek elkülönítőt vonást adnak annak a többiekől és ott szólaltatja meg azt a bangot és alkalmazza azt a fogást, a hol éppen közel áll egyik szerep rokonsága a másikhoz. Ez a művészi öntudatosság, melyen olyan ritka a szinpadon és olyan sok tanulmányt igényel főleg a jellem-comicumban.

És éppen itt kezdődik a Makó magasán álló művészi niveau-ja, melyhez nem ugyne- vezetett pillanatsny inspiratio, de évek fáradsá- gos tanulmánya adta meg az önállóságot.
Makó mint előkelő s gazdag szülők gyer- meke, már korán érezte azt a korlátot egész komolyságában feltámadni, mely szülő és gyermek közt a pályaválasztás felett szokott dönteni. S:Steinle practicus gondolkozása őt a kereskedői pályára szánta, mitől Makó ide- genkedett, s csakhamar másféleképpen s határo- zott sorsa felett és szülővárosától Debreczen- ből Budapestre menekült — a népszinbá- hoz. Ez a merész ötlet aztán teljesen reáha- ragította szüleit, kikkel nem is békült egy ki soha, hogy egy kis árny ne maradt volna bátra a régi neheztelesből.

Ennek tíz éve már és Makó a Rákosi igazgatása alatt szerződött akkor a népszin- bázhoz. A gage tizenhárom forint volt. És e hihetetlen összeg mellett Makó talált alkalmat arra, hogy búzke legyen állására. Pályája kezdetének e kezdetén ugyanis egy nap a „Falurosszá“-ban egyik segédszinesz, ki Csapó

gazdaembert játszta, beteg lett és a szerepét Makónak adták át későn, úgy hogy próba nélkül lépett fel. A neve azonban odakerült a szinlapra, meg pedig a Blahánéé mellé.

Finom Rözi — Blaháné. Csapó — Makó.
Ekkor volt —mint mondja — életében először és utoljára búzke. Rákosi úgy lát- szik igazat adott neki, mert másnap kivette a chorusból és a gage is rohamosan felszökött negyvenöt forintra.

Makó ezután érezte, hogy maradhat e pályán és közmondásos józan élete mellett tanult, tanult annyit rövid öt év alatt, mint nagyon kevesen a magyar szineszetnél, s ez idő alatt oda is vitte, hogy a vidék elsőrangú jellem-comicussa lett.

Ezen kívül ő lett az első magyar szinesz:
a ki tartalékos honvédhadnagy;
a ki bejárta Németországot és Párisot a saját erején, művészi tanulmányok végett;
a ki polgári házasságra lépett Bécsben;
a ki director volt Budán és deficit nél- kül és osztatlan rokonzenztől kísérve várt meg a miniszterek és államtitkárak szinhá- zától;
a ki egy galyat szakíthatott Párisban a Talma sírjáról;
és a ki annyira tud ellentállani annak a könnyen érthető vágnak, hogy szülővá- rosában, a hol a hire után rajongnak érte, bár egyszer is felléjjen.

Makó Budapestben, Kolozsvárt, Szegeden, Nagyváradon és Aradon szedte eddig koszorút a babért. Finom műveltsége, kedves modora és tagadhatlanul nagy sikerei dacára a legszeré- nyebb fellelést emberek közé tartozik. Szerepe- nek és családjának él. Ugynevezett szenvedé- ye ezen kívül a Weintner-kávéház titka lehet, a hol a legpassionatusabb billiárdozóknak is- merik azok, a kik a szinpad után szeretik.
A lakása a legérdekesebb művészi erek- lyék és arczképek kis muzeuma. A ma élő és meghalt legkiválóbb hazai és külföldi szin-

neszek arczképei és a tőlük való emlékek ke- gyeleme megőrzésére találnak nála. Közülük van iróasztala felett az öreg és a fiatal Co- quelin, az utóbbi emléksorralval, a boldog- uttal Halmi és még a többiek közt a mi Munkácsynk, kínak nagy cabinet-kepe mellett az üveg alatt ott díszlik egy kis papirus-eleten a kézírása, mit levélül szánt Sedelmayerhez a műárushoz, hogy Makónak, — a rézkarcban megjelenő — ké- pei közül adjon egyet át. A választás a Krisztus Pilátus előttere esett. Ott van az is a falon, szomszédiségében annak a galynak, mely a Talma sírjáról való. Ennek pedig elég érdekes pendant-ja az az ezüst-koszoru, a mivel Makót a budai intelligencia tisz- telte meg.

A könyvtárának legnagyobb részét a sa- ját fordítási darabok képezik, mellettük egy sereg szerep . . . Ha ma este a közönség nagy ovatóriát rendez Makónak, az természetes lesz. Igyekezzék is a provincial közönsége minél többször és jobban kiütetni a genialis művészt, mert ugys rövid időn elérí őt is, de a közönségnek is a sorsa abban a kikerül- hetlen esetben, hogy Makó elvész a vidéki szineszetre és feltűnik a budapesti nemzeti szinház szinpadán.

Törös Tivadár.

Első gyilkosságom.

[45. Foly.] (Regény.)

Irtá: Macó G., a párisi rendőrség volt főnöke.

— Az „Aradi Közlöny“ számára fordította: H. G. —

XIV.

Delirium tremens. — Voirbo elfogatása.

„Söt nagyon lehetséges . . . Az öreg és gyenge Bodasse nagy ellenállást nem fejtethet ki. Ön orvul támada meg őt . . . Egyedül önt volt a borzalmas tett végre- hajtója.“

„Még csak a fejet sem találta meg! . . . Az ön által föltalált ünesét ez tetézné be.“
„Vairbo ur, ön kezd arczatlan lenni . . .

Aradmegyei takarékpénztár.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn a mult év forgalmáról és eredményéről van szerencsénk jelentésünket megtenni, mindenekelőtt sajnálattal konstatáljuk, hogy a lefolyt üzletév az általános rossz viszonyok miatt, a kedvezők közzé nem számítható.

Az ipar és kereskedelem minden ágában beállott pangás, a vállalkozási szellem, valamint terményeink kivételének teljes hiánya és végre azon sajnós körülmény, hogy a városunkban eddig nagy arányokban üzött szeszgyártás — az ez iparágat már évek óta végpusztulással fenyegető válságos helyzet következtében — nagymérvben lezártatott, a pénzügyiséget, illetve keresletet piacunkon oly annyira csökkentette, hogy a közönség fokozódott bizalma folytán intézetünkél elhelyezett új tőkét egészen biztosan bár, de hasznát hajtólag csak részben voltunk képesek elhelyezni.

A váltóleszámitolási- és egyéb kölcsönök kamatlábát a mult év folyamán fokozatosan és igen jelentékenyen lezártítottuk, hogy pénzügyeinket, habár csekély haszonnal a forgalomnak ismét visszaadjuk, remélve ezen intézkedés által az általános kedvezőtlen helyzetre jótékony hatást gyakorolhatni és intézetünk nagyobb kamatvesztéségtől megóvni.

Idé irányuló törekvéseinket azonban teljes siker nem követte, mert a mult évben igen gyakran azon kellemetlen helyzetben voltunk, hogy nagy összegeket — kamatozó értékpapírok beszerzését magas árfolyamuknál fogva nem tartván tanácsosnak — budapesti és bécsi pénzügyiségeknél kénytelenítettünk elhelyezni kisebb kamatláb mellett, mint intézetünk betétei után fizet.

Ezekben leli magyarázatát azon körülmény is, hogy az 1886. évi tiszta haszon, dacára annak hogy betéteink a lefolyt év folyamán 652,831 frt 31 krral szaporodtak, kevéssel haladja meg az előző év nyereséjét, de mindenesetre oly tekintélyes eredményt tüntet fel mely a fenforgó viszonyok tekintetbevétele mellett minden méltányos igényt kielégíthet.

Betéteink szaporodása és forgalmuk fokozódott emelkedése ismételtelen kötelességünk teszi, tartaléktőkénk aránylagos emeléséről gondoskodni, felkérjük tehát a t. közgyűlést e helyen is, miszerint e jelentésünk záradékában foglalt erre vonatkozó javaslatunkat elfogadni és a lefolyt évi tiszta nyeresémből a tartalékalap rendkívüli javadalmazását elhatározni méltóztatásuk.

S most áttérünk az 1886. év üzletforgalmának számszerű kimutatására, melyet a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

Betételek:

Álladék 1886. év január 1-én	2.223,979 frt 52 kr.
Betételek 1886. évben	2.329,340 „ 93 „
<hr/>	
Vissza fizetések 1886. évben	4.553,320 frt 45 kr.
Álladék 1886. december 31-én	1.676,509 „ 62 „
<hr/>	
	2.876,810 frt 83 kr.

Leszámitolási üzlet:

Váltótárca álladék 1886. év január 1-én	787,441 frt 49 kr.
1898 drb váltó	4.594,922 „ 55 „
Leszámitoltott 1886. évben 7237 drb váltó	5.382,364 frt 04 kr.
Bejárt 1886. évben 6953 drb váltó	4.113,268 „ 89 „
Váltó-tárca álladék 1886. december 31-én	2182 drb váltó
<hr/>	
	1.269,095 frt 15 kr.

Előlegezés értékpapírokra:

Álladék 1886. év január 1-én	126,278 frt — kr.
Előlegeztetett 1886. évben	87,700 „ 40 „
<hr/>	
Bejárt előlegek 1886. évben	213,978 frt 40 kr.
Álladék 1886. év december 31-én	79,398 „ 40 „
<hr/>	
	134,580 frt — kr.

Mérleg-számla 1886.

Vagyon.		Összeg		Teher.		
		frt	kr.			frt
Pénztár-készlet	93685	22	Részvénytőke	100000	—	
Váltó-tárca	1269095	15	Tartalék-alap	35691	49	
Ingatlan kölcsönök	589823	19	Tisztviselői nyugdíj-alap	6700	05	
Előlegek értékpapírokra	134580	—	Betételek	2876810	83	
Előlegek értékpapírokra folyó számlában	578024	29	Fel nem vett osztalék 1878. évről	30	—	
Előlegek árukra	179194	43	„ „ „ 1879.	30	—	
Előlegek ékszerekre	44800	50	„ „ „ 1880.	75	—	
Más pénzügyiségeknél elhelyezett tőkék	122748	42	„ „ „ 1881.	90	—	
Értékpapír készlet	12000	—	„ „ „ 1882.	90	—	
Leltár-álladék frt 6,973 45	6276	12	„ „ „ 1883.	140	—	
10% leírás „ 697 35	6276	12	„ „ „ 1884.	160	—	
Ingatlan vagyon	44032	95	„ „ „ 1885.	440	—	
Hátralékos kamatok	3004	87	Hitelezők	5187	33	
<hr/>			Zálogeladásnál mutatkozó felesleg	152	08	
<hr/>			Előre felvett kamatok	14158	84	
<hr/>			Nyereségyenleg	37509	50	
<hr/>			<hr/>			
<hr/>			3077265	12	3077265	12

Arad, 1886. december 31-én.

Heinrich Sándor s. k.,
vezérbíró.

Ottenberg Tivadar, s. k.,
főkönyvelő.

Jelen mérleget a számtételi fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, helyesnek és tökéletesen rándben levőnek találtuk. — Arad, 1887. január 27-én.

Friedman Ede s. k.,
felügyelő-bizottsági tag.

Dániel László s. k.,
felügyelő-bizottsági elnök.

Sarlot Domokos s. k.,
felügyelő-bizottsági tag.

Pályázat

Csanádmegye Apáca községében elhalálózás folytán üresedés jött jegyzői állásnak az 1886. évi XXII. t.-cz. 68. és következő §-aiban előírt módon megejtendő választás utján; betöltésére határidőül folyó évi marciushó 5-ik napjának d. e. 10 órája ezennel kitézetik.
Javadalmazás: 600 frt fizetés, 20 hold föld haszonélvezete, 4 öl tűzfűz, 2 öl szalma és szabad lakás.

Pályázni kívánók felhívattak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában megszabott kellekkel felszerelt pályázati kérvényeket alólírott fősólagbíróhoz f. évi márczius 4-ig minden esetre benyújtják.

M. Kovácsházán, 1887. február 7.

Babó Lajos,
fősólagbíró.

126—23

CACAO
CHOCOLADE
VICTOR
SCHMIDT & SÖHNE

ELIAS ARMIN urnál.
Vidékre postai utánvéttel küldetnek szét.
Victor Schmidt & Söhne.
cs. kir. orsz. enged. gyárosok.
Gyár és központi székhely: Bécs,
V. Allee-gasse, Nr. 48. (a déli vasút men.-i.)

Előlegezés folyó számlán értékpapírokra, utánvételekre és egyéb letéteményekre

Álladék 1886. év január 1-én	693,204 frt 89 kr.
Előlegeztetett 1886. évben	1.839,451 „ 66 „
<hr/>	
Bejárt előlegek 1886. évben	2.532,656 frt 55 kr.
Álladék 1886. év december 31-én	1.954,632 „ 26 „
<hr/>	
	578,024 frt 29 kr.

Előlegek árukra és nyersterményekre:

Álladék 1886. év január 1-én	71,820 frt — kr.
Előlegeztetett 1886. évben	212,740 „ 52 „
<hr/>	
Bejárt előlegek 1886. évben	284,560 frt 52 kr.
Álladék 1886. év december 31-én	105,366 „ 09 „
<hr/>	
	179,194 frt 43 kr.

Előlegek zálogtárgyakra:

Álladék 1886. év január 1-én	48,446 frt — kr.
Előlegeztetett 1886. évben	45,233 „ — „
<hr/>	
Bejárt zálogok 1886. évben	93,679 frt — kr.
Álladék 1886. év december 31-én	48,878 „ 50 „
<hr/>	
	44,800 frt 50 kr.

Jelzálog-kölcsönök:

Álladék 1886. év január 1-én	692,903 frt 28 kr.
Előlegeztetett 1886. évben	57,870 „ — „
<hr/>	
Bejárt kölcsönök 1886. évben	750,773 frt 28 kr.
Álladék 1886. év december 31-én	160,950 „ 09 „
<hr/>	
	589,823 frt 19 kr.

Pénztár-forgalom:

Pénztár-álladék 1886. év január 1-én	47,642 frt 18 kr.
Bevételek 1886. évben	9.123,377 „ 99 „
<hr/>	
	9.171,020 frt 17 kr.
Kifizetések 1886. évben	9.077,334 „ 95 „
<hr/>	
	93,685 frt 22 kr.

A mérleg tiszta jövedelmi egyenlege 37,509 frt 50 kr.,
miből alapszabályaink 81. §-a értelmében
mindenek előtt levonandó:

- a) a részvénytőke 5%-os kamata 5.000 frt — kr.
- a fennmaradó 32,509 frt 50 krból
- b) a tartalékap javára 10% 3,250 frt 95 kr.
- c) az igazgatóság jutaléka 10% 3,250 frt 95 kr.
- d) a hivatalnokok jutaléka 3% 975 frt 29 kr.
- e) jótékony célokra 2% 650 frt 19 kr.

és így a maradvány vagyis 24,382 frt 12 kr.
képezi a tisztelt közgyűlésnek rendelkezésére álló 1886. évi nyereséget.
Indítványba hozzuk, miszerint ebből részvényenként 10 frt kamaton kívül felosztalékként 30 frt, az az 15,000 frt elosztassék akként, hogy f. évi február hó 21-étől kezdve a 4. számú szelvény 40 frttal beváltassék, az utalványokra pedig belbélyegzés mellett 20 frt kifizetessék, a felügyelő bizottságnak 1886. évi működéséért 450 frt adassék, 7000 frt a tartalékalap és 1732 frt 12 kr. a tisztviselői nyugdíjalap gyarapítására fordítassék; a fennmaradó 200 frt pedig bocsájtassék az igazgatóság rendelkezésére oly célból, hogy abból az év folyamán előforduló rendkívüli adományok fedeztessenek.

Végül kérjük a t. közgyűlést, hogy a felügyelő bizottság jelentésének meghallgatása után indítványainkat elfogadni és az igazgatóságnak 1886. évre a szokásos felmentést megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1887. február hó 5-én.

A választmány.

Az igazgatóság.

Tisztelt közgyűlés!

Kötelességszerű feladatunknak megfelelőleg a kereskedelmi törvény 195. és 196. §-ai értelmében, valamint részvénytársulatunk alapszabályai 75. §-a rendelkezvényéhez képest, az intézet részéről a lefolyt 1886. üzletévben keresztül kifejtett működés, tevékenység és forgalomról, időközbeni betekintések és összegegyeztetések után magunknak a rendszeres kezelésről megnyugtató tudomást szerezni el nem mulasztottuk, — úgy az üzleti év zárata után f. évi január hó 17-ik és a következő napjaiban az egyes kivonatokra vezetett igazgatványok szerint tiszteletesebb sorrendes vizsgálatokat és összehasonlításokat eszközölve, teljesen és ismételve meggyőződünk arról, hogy pénzügyiségeink kezelése minden ágazatában, a megkívánt ovatosság és elővigyázat szem előtt tartásával a legnagyobb dicséretreméltó rend, pontosság és a fenálló szabályok értelmében eljárás gyakoroltatott, — a mérleg és zárszámadás, a kereskedelmi törvények kívánalmai szerint szerkesztve, az azokban foglalt egyes tételek a vonatkozó könyvvezetéssel tökéletes összhangzásban állanak.

Tiszta lelkiismeretes meggyőződésünk alapján fektett ezen eljárásunk folytán a t. igazgatóság és választmány által benyújtott jelentést általánosságban magunkra téve, minden tételiben elfogadjuk s a midőn az abban jelzett 37,509 frt 50 krra menő tiszta nyereségyenleg hovatfordítására vonatkozó előterjesztést elfogadás végett ajánlatba hozunk, egyidejűleg az 1886-ik üzletévre a felmentvényt az igazgatóság, úgy a tisztelettel alulírott felügyelő bizottság részére megszavazni kérjük.

Végre a folyó évi tiszta nyereségyenlő a tartalékalaphoz rendkívüli javadalmazás címen csatolni javasolt összegnek elfogadását annál inkább találjuk ajánlatra méltónak, mert a tartalékalap rendkívüli emelését a betétek és az intézet fokozatos gyarapodása szükségessé teszi.

Kelt Aradon, 1887. évi február hó 5-én.

A felügyelő bizottság:

Friedman Ede s. k.

Dániel László s. k.

Sarlot Domokos s. k.

elnök.

15/887. sz. ü. b.

14 v.—1.1

Pályázati hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város tul jdonát képező színháznak 1887. évi októberhó 1-től 3 évi használatra való átengedése iránt ezennel pályázat nyitattik

A pályázati kérvények f. é. február 28-ig nyújtandók be a polgármesteri hivatalhoz. Később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

A pályázati feltételek kívánatra megküldetnek.
Arad, 1887. február 10.

Arad szab. kir. város
szinügyi bizottsága.